

ISKOLA ÉS HONISMERET

Tanítómestereink

Móricz Zsigmond:

A szatmári magyarság néprajzi képe¹

[...] A [szatmári] magyarság néprajzi képe nem valami színes. Megvan ugyan a vármegyének a maga önálló jellege, de ezt mélyebben futó erek és idegek adják meg, amit felületes néző nem láthat meg az első pillanatra. A vármegye az országnak legelzártabb alföldi részei közé tartozott; sőt részben ma is az. Valóban őszi szűz területeken nyit utat itt a vonat, mert utak nélküli, járhatatlan föld ez. [...]

Néprajzi tekintetben a magyarság területén feltűnően elváló részeket nem találni. Mégis vannak vidékek, amelyek lényeges eltéréseket mutatnak. Az északkeleti rész a *Tiszahát*, s erősen hasonlít a Bereg megyei Tiszaháthoz, jobban, mint a délre fekvő területekhez. A *Paládok*, az *Erdőhát*, az *Ecsedi láp* környéke, a *Nyírség*, az *Érmellék* s az *Avas* magyar része különböznek egymástól bizonyos színben, bár mégis egy néprajzi területnek lehet tekinteni az egészet.

A vármegye magyar részének alföldi képe van. Még dombok sincsenek, csak a Nyírségen. Jellemző azonban az egész sík részre, hogy sűrűn van rakva apró falvakkal. A török-tatár pusztítást nem szenvedett Alföld képét látjuk itt. [...]

A nép egyszerű, értelmes. Józan lelke ruházatán látszik meg először. A szatmári nép ruhája igen egyszerű. Semmi dísz, semmi feltűnő a viseletben, sem a férfiak, sem a nők ruháján. A Szamostól fölfelé igen sok kendert termelnek, az asszonyok szőnek, fonnak, de csak a házi használatra. Ebből kerül ki a férfiak és nők összes fehéreneműje, s nyáron át munkában alig is viselnek egyebet, csak *inget*, *gatyát*, s legfeljebb *mellyest*, *lajbit*, hogy legyen hol tartani a pipát, gyufát s ha kell, a gyvellárist. A felső ruhát mindenütt készen veszik a vásáron, s vagy posztóból, vagy különféle minőségű sötét szövetből készülnek azok. Fekete *nadrágot*, *puszlit*, *ujjast* viselnek. Fekete *bőrscizmát*, bélelt sima szárút, ványoltat; igen ritka helyen van a legényeknek harmonikás, ráncos szárú csizmájuk. Nyáron a *tállóra* maguk szabnak ócska csizmaszárból *bocskort*. Fekete *posztókalapot* viselnek, melynek vidékenként megvan a maga formája, s nyáron széles karimájú *szalmakalapot*. Téli felsőnek a Tiszaháton *fehér gubát* viselnek, ez lefelé a Szamosháton sötétebb, úgynevezett *daru-gubává* lesz, míg a Szamostól délre fekete, hosszú szőrű vagy a jobb módúaknál ragyogó, fekete, göndör szőrű „*fürtös*” *gubát* hordanak. Szűrt csak a Nyírségen látni és a bihari határhoz közel.

Az asszonyok fehéreneműje mind otthon készül, de pamutosabb vászonból, mint a férfiaké. Nyáron át egy-egy *ingvállban* dolgoznak, s csak „*pendely*” van rajtuk, ezenfelül olcsó kartonból *szoknya*. A fiatalok világos és virágos színeket, az idősebbek sötéteket hordanak. Ahogy a lány férjhez megy, többé nem veszi fel bodrosabb lánykori ruháit. A varrásban sehol ősi, eredeti forma; a *blúzszabas* divatos már mindenütt. Régebben elől gombos, testhez simuló, a melleket erősen leszorító *ujjast* viseltek a lányok, asszonyok; a termetet nem tüneti ki előnyösen a ruhájuk, lapos mellűek és vékony csípejűek, bár igen sok a takaros és szép leány; szoknyát sem viselnek tucatszám, legfeljebb három-négy van egyszerre rajtuk. Télen prêmes, báránnyelű *posztóbundát* viselnek. A nyírvidekieknél a *bőrbundát* is hordják; a szegényebbek *fehér gubát* vesznek fel, mint a férfiak, sőt úgy szokás, hogy a gubát, míg új, az asszony, aztán az ura viseli. Fehéreneműiken sincs semmi különösebb művészi ízlés. Nem szőnek olyan rikító virágos *abroszokat*, mint például az oláh asszonyok, sima szövés, csak keskeny csíkok, eperleveles, rozmaringos, szekfűves, rózsás, csillagos stb. mintákkal.

¹ Részletek az 1908-ban írt „Szatmár vármegye népe” című tanulmányból. In: Móricz Zsigmond: *Erkölcsei sarkantyú*. Tanulmányok II. Bp. 1982. 59., 64-69. old.

Életmódjuk is egyszerű. Ételeik nem nagyon változatosak, de táplálók és bőségesek. Természetes, hogy a legszegényebb néposztály ételét módja szabja meg, s a cseléd, napszámos és a kisgazdák nagy része sok keménymagos és másféle rántott *levest*, *tésztát*, *korpaciberét*, *paszulyt*, *borsót*, *lencsét* eszik, kivált télen át. De ez a réteg nem olyan széles, mint a hegyes vidékeken, s ennek is gazdagabb élete van nyáron. Ha meg napszáma megy, bőven van *kaszálás*, nagy darab disznóhúsokkal, *lekváros derelye*, *túrós galuska* („*túrós laska*, *derelye*, ez a magyar ereje”) *mocskos laska* (szilvalekváros), almás étel, tyúkhússal tele; pompás *zöld paszuly* és más zöld ételek. A gazda velük eszik, ő különben mindig jól él. Disznót ölnek, egy gazda ötöt-hatot, a szalonnát, sonkát füstölik, a Tiszaháton hordóba rakják, és erősen beszóva így áll. Szegény embernek is mindig telik egy malacra. Tyúkot, csirkét sokat tartanak, vízparton libát, kacsát is, és mindezt maguk fogyasztják el, mert nincs piac, ahol eladják. Érdekes étel a Tiszaháton a *búzapép*. Új búzából készül, s édesen, pépszerű leve van; ezzel szokták felavatni az új termést. Általában az egész vármegyében – persze csak a magyar részen – nagyon jól és egészségesen élnek, s a nép erős is, egészséges, munkabíró. Fogalma sincs arról a hallatlan igénytelenségről, amellyel a keleti oláhok élnek; s ha nem pazarló, de nem is fősvény. Itálában is mérsékletes. Vannak községek, ahol ötven liter bor s száz liter pálinka sem fogy el egy év alatt. A Tiszától a Szamosig józan nép lakik; a városok közelében s az oláhok vidéken lehet inkább iszákosságot találni.

Szép, egészséges, barátságos nép ez, amelyen a jobb viszonyok között élő magyar nép szokott lenni. Inkább középtermetű, mint magas, inkább barna, mint szőke, bár gyakori, kivált a Tiszaháton, a sötét haj és erősen szőke bajusz. Nem kövérek, inkább szikarak és csontosak; de a jobb módúak között gyakori a köpcös termetű. [...]

Jelleme is olyan, mint ő maga, mint élete, egyszerű, komoly és mégis inkább derült, mint borús. Nem savanyú, rideg, hanem belátó, értelmes, okos s nem oktanul tomboló, hanem vidám, tréfás, jóízű. Jóindulatúak, türelmesek, csöndesek. Kevés a „bicskás”, bár nem ijednek meg a maguk árnyékától, s nem hagyják a jussukat. Könnyű felfogásúak, olyan emberek, akikkel lehet okosan beszélni; csak egy dologban nem értenek tréfát, politikai véleményükben. Az egész vármegye „magyarsága „48-as”, mindenütt tiszta választások szoktak lenni, kivéve a nemzetiségi tájakat.

Ha végigpillantottunk életének komoly részén, lássuk a nép mulatságait. A „sátoros” ünnepeken, melyek még fél évszázaddal ezelőtt háromnaposak voltak, nincs valami sok ünnepi szokás.

Karácsony estéjén megzendülnek a faluk, kántáló gyerekek járnak házról házra, s éles hangon visítják az éneket:

*Krisztus urunknak áldott születésén
Angyali verset mondunk szent ünnepén...*

A karácsonyfát nem ismerik. Fenyőfa nincs sehol. Barátságos társaságokba verődnek csupán a családi körben, s énekelnek egyet ősi szokás szerint. Karácsony reggelén megint útra kelnek a kis pulyák, sorba kocogtatnak az ismerősöknél, rigmust mondanak, amiért aztán krajcárt, kalácsot kapnak. Az emberek templomba mennek, úrvacsorát vesznek, nagy ebédet esznek, s kompániákban verik agyon a délutánt s az ünnep másodnapját. Katolikus vidékeken divatos a karácsonyi *betlehemjárás* is és a vízkereshti *csillaghordás*.

Húsvétkor nagy multság a locsolkodás és a hímestojás-osztás; a Tiszahát mind a kettőben remekel; hímes tojásainak párját nem könnyű találni. Vannak ügyes hímező asszonyok, akik a *berzsenyben* főtt vagy újabban anilinnal festett különféle színű tojásokra a *kicével* virágokat. hímeiket írnak, úgyhogy különféle virágok díszítik a fehér vagy színes alapú tojást. Pünkösdnek nincs ma már különös szokása, legfeljebb valami multságot rendeznek.

Az aratási vasárnapokon gyakran van *kaláka*, ami azt jelenti, hogy ha egy gazda egy nap alatt le akarja aratni a búzáját, összehívja kalákára az egész falu legény- és leányfiatalságát. Ezek vasárnap hajnalban leszedik az egész termést. A gazda délutánra cigányt fogad nekik, bort hozat, kalákabált rendez, ahol reggelig táncolják a ropogós csárdást. Ma ugyan már sürűn járnak a falukat a „táncmesterek”, s azóta divatja van a polkának, valcernek – sőt a bosztonnak is.

És aztán az élet három legnagyobb eseménye nagy multsággal van egybekötve: a születés, házasságkötés és a halál. A keresztelo némely vidéken nagy teketóriával megy, de általában csöndesen folyik le, csak a keresztkomáék vannak jelen. Régebben a János, József, Mihály,

András, Pál, Erzsébet, Zsuzsánna, Juliánna stb. voltak a leggyakoribb nevek, ma azzal pompáznak, hogy minél szokatlanabb s urasabb nevet adjanak a gyerekeknek: Elemér, Ödön, Zoltán, Emma, Etelka, Szeréna, Laura.

A lakodalom sem különbözik valami feltűnő módon például a szabolcsiakétól. Már a tizennégy-tizenöt éves fiú lányhoz jár. A hét bizonyos napján este beállít a lányos házhoz, leül az ajtó mellett a ládára, és hallgat, no meg néha legyeskedik is a kislánnyal, aki a körmére kop-pint érte és duzzog. Lassan aztán mindig több szó kerül a legényre is, tőle is, az asztalfőhöz is közelebb jut, a leányt is könnyebben megkapja odakint egy-két szóra; hanem a csélcapságnak nincs helye. A legénynek sem lehet több lányhoz járni, de a lánynak sem illik ám, ha sokan járnak hozzá. Megeşik, hogy összetűz a két cseléd vagy a két család, lassan elmaradnak egymástól, s új udvarló köszönt be a lányos házhoz egy „csés jó stét”-tel; de nem mehet ez titkosan, csak nyilván, a szülők szeme láttára. Mikor aztán eljön az idő, hogy a fiatalok egymáséi lehetnek, ha megérett a házasság ügye, régi jó szokásból násznagyot kér fel a legény; ez elmegy a lányos házhoz, s megkéri a leányt. Régebben nagy lakodalmakat tartottak itt is; egy hé-tig is eltartott a dáridó. Ma 24 óráig tart. Reggel kezdődik és másnap reggel van vége. Bizonyos rártartással szeretik rendezni ezt, azt mondva, hogy legalább vígan és bőséggel kezdőd-jön a fiatal pár élete; de azért már kevélységnek s oktalanságnak tartják a túlságos nagy lakodalmat, még ha telik is az illetőknek. Ártatlan fényűzés némely vidéken, például Milótán, a nyoszolyók nagy száma, 12-16 leányt is meghívnak nyoszolyónak. A lakodalomra az atyafiság s a közeli ismerősök közül, esetleg a községből a leghíresebb főzőasszonyt hívják meg „cső-mőrfőzőnek”, s kivált szegényebb párnál közadakozásfélével segítik elő a lakomát. A lakoda-lom hivatalos szokásai itt is megvannak. A násznagyok tréfásan kéri s adják ki a meny-asszonyt, a *vőfények* pántlikásan járkák be a falut vezetik a menetet, s kínosan betanult kántor-versekkel kínálják fel a tálakat. De el nem hagyják a külsőségeket, legalább is mindent nem, mert akkor tán nem is volna igazi a lakodalom. Kiváltképpen nem maradhat el a cigány. A lá-nyok 18-20 éves korukban mennek férjhez, a legények a katonaság után házasodnak. Nem gyakori a korai házasság. A polgári anyakönyvvezetés óta is mindig elmennek a pap elé es-küdni. [...]

Halál után az itt maradtak régente toroztak. Ma már ez a szokás a vármegye legnagyobb részében teljesen megszűnt. A halálozás a magyar vidékeken elég kedvező. A magyarok idő-sebb kor érnek el. Az élve születések száma szintén nagyon jó. 1000 lélekre a magyar vidéke-ken 45-nél több esik, míg az oláhoknál kisebb az arány, viszont a halálozás kisebb arányú a magyaroknál, s így érthető, miért nagyobb a szaporodás a magyarságnál, mint például az olá-hoknál. [...]

Tanító szakos főiskolai hallgatók néprajzi tájékozottsága

A szerkesztő bizottság szívesen ad helyet a témával kapcsolatos, más pedagógusképző intézményben végzett vizsgálatokról, vagy akárcsak tapasztalatokról szóló beszámolóknak. A téma fontosságára való tekintettel kívánatos lenne megismerni az ilyen jellegű intézményekben folyó népismereti oktatás és nevelés hatékonyságát, eredményeit, az etéren tapasztalható, az alábbiakkal egyező, vagy ennél kedvezőbb jelenségeket. (Szerk.)

Ének-zenét és néprajzot tanítok. Amikor a néprajz szakot választottam nem is gondoltam, hogy milyen jó hasznát veszem és milyen sokrétűen tudom felhasználni munkám során a népi kultúra ismeretanyagát. A gyakorlatban szerzett tapasztalataim elkötelezett hívévé tettek a néprajzi szakemberek azon csoportjának, akik a néprajz tanításának közoktatásban való megjelenését szorgalmazták. Az eredmény az lett, hogy többszöri átdolgozás után az 1998-as NAT-ban a Hon- és népismeret mint közös követelmény megjelent, majd 2001-ben a Kerettan-

terv két tantervi modullal gazdagította az általános iskolákban tanítható tantárgyak számát ötödik és hatodik osztályban. (Hon- és népismeret, Hagyományismeret)

Örülünk, hogy a magyar népi kultúra része lett annak az ismeretanyagoknak amelyek az általános iskolákban megszerezhetnek a tanulók, de az iskolák fontos problémával találták szembe magukat: ki fogja tanítani a hon-és népismeret vagy a hagyományismeretet? Két megoldás érvényesült:

- lelkes tanítók, tanárok vállalták ezt a feladatot, akik elhivatottságot éreztek e téma iránt, vagy
- olyan pedagógusok, akiknek óraszám problémájuk van.

Egyik megoldás sem optimális. A kollégák munkája mindenképpen értékelendő, dicsérendő, de a helyzet megoldást kíván.

Az általános iskolai tantárgyaknak és így a főiskolán oktatott tárgyaknak is – kevés kivétellel – van valamilyen szinten néprajzi vonatkozása. Többek között.

- a vizuális neveléshez kapcsolódó tantárgyaknak,
- az ének-zenének
- a testnevelésnek
- az olvasásnak, az irodalom-nyelvnek
- a környezetismeretnek.

Amikor 1997-ben elkezdtem a SZIE Jászberényi Főiskolai Karán a társadalomnéprajz tanítását, megfogalmazódott bennem, hogy jó lenne felmérni, megismerni a hallgatók néprajzi ismereteit. Több okból is! Az Európai Unióhoz való csatlakozás Magyarország számára nagy lehetőség, ugyanakkor számtalan feladatnak kell megfelelnünk: a csatlakozás korszak- és kultúraváltást is maga után von. A mi kis országunknak meg kell tanulnia egy nagyobb egységben – az egyesült Európában – élnie. E globalításra törekvő világban fontos, szem elől nem téveszthető szempont lett a nemzeti identitás, a hagyományok továbbadása, a nemzeti kultúra őrzése.

Ezeknek csak akkor tudunk megfelelni, ha a család és az iskola céltudatosan, tevékenyen részt vesz a népi kultúra továbbörökítésében, ami a lehető legjobb „eszköz” az identitástudat kialakítására is. A magyar általános iskolák oktatási anyagában gyakran találkozunk a magyar népi kultúra jelenségeivel, melyek – sajnálatos módon – sokszor nem nyernek megfelelő magyarazatot. Veszélyeztetve ezzel azoknak a kollektív értékeknek a megszűnését, melyek több mint ezer évig jellemezték a magyar kultúrát.

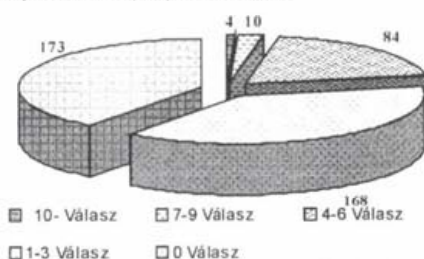
Vajon fiatal kollégáink elég felkészültek-e erre a feladatra?

Vizsgálatom során választ kívántam kapni arra, hogy tanító szakos hallgatóim a magyar népi kultúra területén mennyire járatosak. Kérdéseimet azokból a témakörökből választottam, melyek az általános iskolák alsó tagozatos tananyagában előfordulhatnak. A kérdőív összesen 19 kérdést tartalmaz, ebből 5 foglalkozik szorosan a folklórral. A kérdőívet először 1998-ban töltötték ki a SZIE Jászberényi Tanítóképző Főiskolai Kar tanítószakos hallgatói. A felmérés megismételtetésre került 2000-től 2004-ig. A felmérésben összesen 439 hallgató vett részt. A diagrammokon összesített adatok láthatók.

1. kérdés: Írjon le annyi népi gyermekjáték címet amennyire emlékszik

Az 1. ábrán jól követhető, hogy a hallgatók mennyire nem ismerik a népi gyermekjátékokat. A felmérések adatait összegezve, az alábbi diagrammon látható, hogy a 439 válaszadó közül 173-an nem válaszoltak erre a kérdésre, 168-an pedig mindössze 1–3 gyermekjáték címet tudták felsorolni. Kevés azoknak a száma akik négynél több gyermekjátékot ismernek. A vizsgált hat esztendő alatt csak négyen tudtak 10 vagy 10-nél több játékcímet felsorolni. Ezek az eredmények azért is lehan-

1. ábra Írjon le annyi magyar népi gyermek játék címet amennyire emlékszik (A teljes minta alapján)



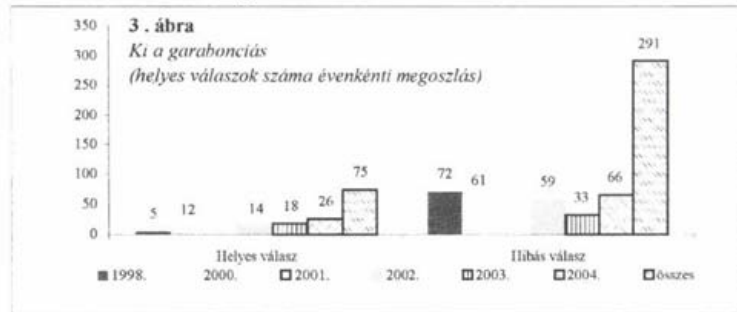
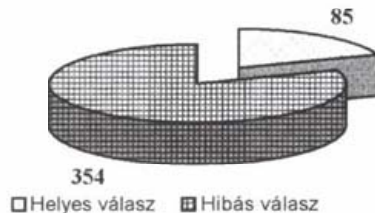
golóak, mert a magyar népi gyermekjátékok az óvodai és az általános iskolai oktatás kezdő időszakában is nagyon koncentráltan jelen vannak.

A problémát az okozhatja, hogy a népi gyermekjátékokban felelevenedő régi paraszti világ jelenségei a mai óvodákban és iskolákban tanító pedagógusok számára is sok tekintetben ismeretlenek, így ezek magyarázat, értelmezés nélkül maradnak.

2. kérdés: Ki a garabonciás?

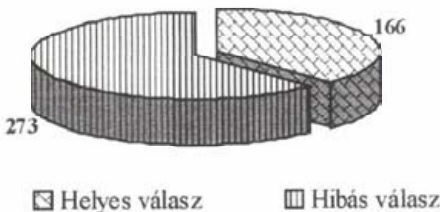
A 2. ábrán jól látható, hogy a hallgatók túlnyomó része nem tudja, hogy a garabonciás népi hiedelemalak. Pedig az általános iskolai tananyagban előforduló mesék, mondák szövegében a hallgatók találkoznak a garabonciás személyével. Vajon a fiatal tanítók hogy tudnak majd válaszolni kisdíákjaik garabonciással kapcsolatos kérdéseire? Ha a vizsgált időszak

2. ábra Ki a garabonciás (A teljes minta alapján)



összesített adatait nézzük akkor a válasz aligha kérdéses, hiszen 354-en választottak helytelenül és csak 85-en helyesen. A helyes válaszok aránya némi emelkedést mutat az évek során, de az eredmény így is lehangoló (3. ábra).

4. ábra
Mi a lidércfény a (teljes mintában)

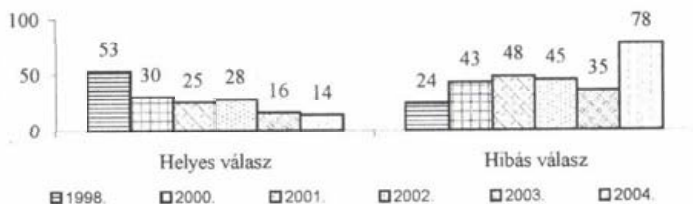


3. kérdés: Mi a lidércfény?

E kérdésre adott helyes válaszok száma 1998-hoz képest jelentősen romlott (5. ábra), vagyis egyre kevesebben ismerik ezt a jelenséget. Pedig egy leendő tanítónak felkészültnek kell lennie a folklór területén is, hiszen a lidércfény is a népi hiedelemvilág fontos eleme.

Mesék, mondák szövegeiben találkozhattunk vele. Az 4. ábrán látható eredmények alapján azt kell mondanunk, hogy fiatal kollégáinknak pótolni kell ilyen jellegű ismereteiket.

5. ábra Mi a lidércfény (helyes válaszok száma évenkénti megoszlás)



4. kérdés: A felsorolt hét népszokás a naptári év mely időszakában van?



A népszokásokkal kapcsolatos kérdések érdekes eredményeket mutatnak (6. ábra). A kérdésre a vizsgált hat év során csak hat hallgató válaszolt helyesen. Többségük mindössze 1-4 népszokást tudott megfelelő évszakhoz kötni. A felsorolt népszokások:

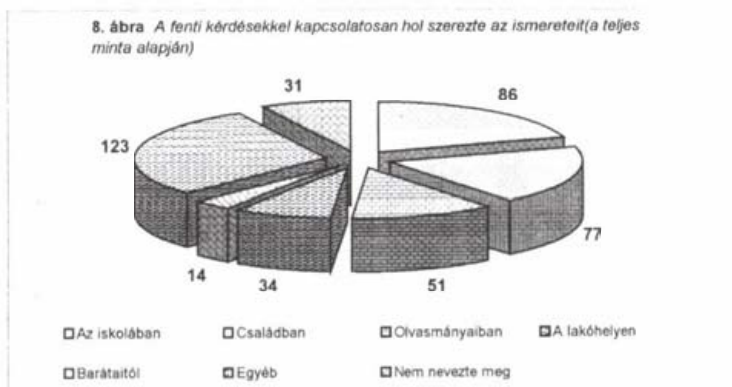
kiszehajtás, Szent Iván-napi tűzgyújtás, bakfazékdobás, vízkereszt, regöles, gergelyjárás, pásztorfogadónap. Sajnos igen nagy azoknak a száma akik egyáltalán nem adtak választ a feltett kérdésekre. Pedig az általános iskolai alsó tagozatos 1-4 osztályos oktató-nevelő munkában kiemelkedő szerepe lenne a népszokások tanításának. A hagyományörzésen túl kiválóan alkalmazhatóak az ének-zenei nevelés és a drámajáték területén is. A zene, a tánc, a dráma ötvöződik ezekben a naptári ünnepi szokásokban és fontos szerepet kaphatnának a személyiségnevelésben is.

5. kérdés: A felsoroltak közül melyek tartoznak a farsangi népszokások közé?



A farsangi népszokások ismerete is lehangoló. A felmérésben résztvevők több mint a fele nem tudta kiválasztani a felsorolt népszokások közül azokat, amelyek a farsangi időszakban voltak jellemzőek magyar nyelvtérületen. Ezek a következők voltak: háromkirályjárás, betlehemezés, lányok vásárnapja, zöldágjárás, tuskóhúzás, balázsjárás, kakascseplés. A hat év során 8 diák tudott pontos választ adni erre a feladatra (7. ábra), és sajnálatos módon a megkérdezettek majdnem az ötven százaléka nem pontosan, vagy egyáltalán nem válaszolt erre a kérdésre. Hasznos lenne, ha diákjaink megismernék, hogy nagyszüleik, dédszüleik, milyen módon szórakoztak farsang idején. Nem feleszesíteni, feleleveníteni kellene ezeket a szokásokat, csak tudni kellene róluk, hogy voltak, s hogy az egykori farsangok elképzelhetetlenek nélkülük.

Önálló kérdésben kerestem a választ arra, hogy a hallgatók néprajzi ismereteiket milyen forrásból szerzik. A diagrammon (8. ábra) látható eredmények



jól mutatják, hogy az iskola, a család fontos, bár korántsem megfelelő szerepet tölt be a hagyományos népi kultúra továbbadása területén, de figyelmet érdemlő a hallgatóknak az a száma (123), akik az „egyéb” kategóriát jelölték meg ismereteinek forrásaként (média). Elgondolkoztató az az eredmény is, amely azt mutatja, hogy a megkérdezett 439 hallgató közül csupán 14 szerzi ilyen jellegű ismereteit olvasmányjaiból. Holott a magyar irodalom klasszikusainak írásaiban – gondoljunk csak Petőfi, Arany, Jókai, Mikszáth, Móricz, Tamási és mások műveire – sokat olvashatunk a magyar népi kultúra jelenségeiről.

Ének-zenét, társadalomnéprajzot tanítók és hagyományismeret fakultációt vezetnek a SZIE Jászberényi Főiskolai Karán. Mindennapi munkám során, ha felteszek egy-egy gyermekdal, népdal mese tartalmával kapcsolatban kérdést, hallgatóim kerek szemmel, kérdően néznek rám, pedig hasonló kérdéseket jövőbeni munkájuk során ők is fognak tanítványaiktól kapni, hiszen az új évezredben felnövő gyermekek számára a magyar paraszti kultúra világa – munkarendje, szokásrendje, eszközei, jelképei – ismeretlenek.

Nekünk, főiskolai oktatóknak – akiknek módjuk van felhívni hallgatóink figyelmét népi kultúránk szépségére, meg kell találnunk azokat a lehetőségeket, amelyek lehetővé teszik a néprajzoktatást úgy, hogy a tanító szakos főiskolai hallgatók a lehető legtöbb – a gyakorlati munka során jól használható – ismeretet kapjanak a magyar néprajz témaköreiből. Önálló műveltségi területként, vagy más műveltségi területhez – pl: magyar nyelv- és irodalomhoz, ének-zenehez – kapcsolódó kötelezően választható fakultáció hatékonyan növelhetné hallgatóink érdeklődését és ismereteit a magyar népi kultúra terén.

Virágné Juhász Nyitó Klára

